

Samenvatting

Per 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) gewijzigd. Een aantal wijzigingen dient voor 1 juli 2024 geïmplementeerd te zijn in iedere gemeenschappelijke regeling. Het gaat dan om nieuwe instrumenten waarmee de raad in een betere informatiepositie wordt gebracht. Het college heeft de raad een achttal ontwerpwijzigingsbesluiten toegezonden. De raad heeft daar op 24 oktober 2023 zijn zienswijze over kenbaar gemaakt.

De zienswijze van de raad en van de overige in de GR-en deelnemende raden, respectievelijk waterschap en provincie zijn door de besturen van deze GR-en grotendeels verwerkt in de ontwerpwijzigingsbesluiten. De bijlagen bij dit voorstel geven inzicht in de wijze waarop de zienswijzen zijn verwerkt.

Beslispunten

Het college besluit:

1. De bijgevoegde acht ontwerpwijzigingsbesluiten (bijlagen onder 1) overeenkomstig successievelijk de artikelen 1, 51 (RUD Zuid-Limburg), 61 (BsGW) en 95 (HCL) van de Wet gemeenschappelijke regelingen toe te zenden aan de gemeenteraad;
2. De gemeenteraad overeenkomstig artikel 1, vierde lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen voor te stellen om toestemming te verlenen voor het besluit tot wijziging overeenkomstig de bijgevoegde ontwerpwijzigingsbesluiten;
3. De gemeenteraad te verzoeken dit toestemmingsbesluit inzake de acht bijgevoegde ontwerpwijzigingsbesluiten toe te zenden aan het college ter vaststelling van de gewijzigde ontwerpregelingen;
4. De gemeenteraad ter toelichting op de wijzigingen n.a.v. de eerdere zienswijzenprocedure de overige in de bijlagen opgenomen stukken ter kennisname toe te zenden.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 23 april 2024:

Conform.

1. Aanleiding

Per 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: WGR) gewijzigd. Het voornaamste doel van de wijziging is het verbeteren van de democratische legitimatie van de gemeenschappelijke regelingen. Dit geschiedt via een versterking van de kaderstellende en controlerende rollen van de raden.

Sommige wijzigingen zijn direct per 1 juli 2022 in werking getreden. Bijvoorbeeld de gewijzigde termijnen rondom de P&C stukken van de gemeenschappelijke regelingen.

Andere wijzigingen dienen voor 1 juli 2024 geïmplementeerd te zijn in iedere gemeenschappelijke regeling. Het gaat dan om nieuwe instrumenten waarmee de raden in een betere informatiepositie worden gebracht.

2. Context

Deze nieuwe instrumenten hebben betrekking op:

- Een facultatieve zienswijzeprocedure voor besluiten

De wetwijziging verplicht om in de regeling af te wegen of en zo ja, op welke andere besluiten (van het openbaar lichaam), de raden in de gelegenheid worden gesteld een zienswijze naar voren te brengen.

- De participatie van ingezetenen en belanghebbenden

De wetwijziging verplicht om in de regeling afspraken te maken over de wijze waarop ingezetenen en belanghebbenden betrokken worden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid.

- Een actieve informatieplicht

De wetwijziging verplicht om in de regeling afspraken te maken over de actief met de raden te delen informatie.

- Een evaluatiebepaling

De wetwijziging verplicht om in de regeling afspraken te maken over de evaluatie.

- Een aanscherping van de uittredingsregeling

De wetwijziging verduidelijkt dat de regeling bepalingen dient in te houden omtrent de voorwaarden waaronder kan worden uitgetreden en de gevolgen van uittreding, waaronder bepalingen omtrent de gevolgen voor het vermogen van de rechtspersoon en de deelnemende gemeenten.

Voor meer informatie over deze instrumenten en met name over de uniforme wijzigingsvoorstellen wordt verwezen naar de bijlagen.

De gemeenschappelijke regelingen (BsGW, Geul en Maas, HCL, GGD Zuid-Limburg, Omnibuzz, RUD Zuid-Limburg en de Veiligheidsregio Zuid-Limburg met uitzondering van KBL) hebben zich in deze laten adviseren door Boels Zanders Advocaten (hierna: BZA) en Coöperacion. Zij zijn als juridisch adviseur opgetreden en hebben het traject begeleid. Ruim twintig Limburgse gemeenschappelijke regelingen hebben aan het gemeenschappelijke traject meegedaan. Het doel daarvan was het komen tot uniforme wijzigingsvoorstellen met toelichting, tot uniforme besluitvorming door colleges en gemeenteraden én tot een uniform aanbiedingsmemo door de gemeenschappelijke regelingen aan de colleges.

Overigens zijn in dit traject - naast de wijzigingen als gevolg van de WGR - ook wijzigingen meegenomen voor alle gemeenschappelijke regelingen die voortvloeien uit de Aanpassingswet Wnra (Wet normalisering rechtspositie ambtenaren) en de Wep (Wet elektronische publicaties). De Aanpassingswet Wnra (in werking getreden op 1 januari 2020) wijzigde de rechtspositie van het personeel van de gemeenschappelijke regelingen. De Wep (in werking getreden op 1 juli 2021) verplicht gemeenschappelijke regelingen om alle officiële publicaties online te zetten. Tevens is – in samenspraak met archiefdeskundigen - tot een nieuwe archiefbepaling gekomen. Dit op verzoek van de Provincie Limburg die om aanscherping van deze bepaling had verzocht.

Ten aanzien van de gemeenschappelijke regeling van HCL dient hier nog aandacht gevraagd te worden voor het feit dat de minister van OCW ook deelneemt aan de Gemeenschappelijke Regeling HCL. Daarom dient ook de tweede kamer nog in te stemmen met de wijziging van de regeling. De voorhangprocedure bij de Tweede Kamer is voorzien nadat het gemeentelijke wijzigingstraject is doorlopen.

KBL heeft zich laten adviseren door Proof Adviseurs (Rob de Greef), een organisatieadviesbureau gespecialiseerd in samenwerking in de publieke sector. Er is aangesloten op de wijzigingen die in het traject met BZA en Coöperacion voorgesteld worden. Daarnaast zijn er enkele omissies uit het

verleden opgelost, is er de keuze gemaakt om bevoegdheden over te dragen door middel van delegatie en wijzigt de bestuurssamenstelling als gevolg van de uittreding van gemeente Heerlen

3. Gewenste situatie

Het voor 1 juli 2024 implementeren van de wijzigingen / nieuwe instrumenten in de gemeenschappelijke regelingen. De wijzigingen / nieuwe instrumenten zijn in een traject – begeleidt door BZA en Coöperacion (een samenwerking tussen Boels Zanders Advocaten en Rob de Greef) - tot stand gekomen. Tijdens dit traject heeft overleg plaatsgevonden met de gemeenschappelijke regelingen (de directies), de griffiers, de gemeentesecretarissen, de juristen én met college- en raadsleden.

Argumenten

Artikel 1, tweede lid van de Wgr (51 (RUD Zuid-Limburg), 61 (BsGW) en 95 (HCL)) bepaalt dat de colleges van burgemeester en wethouders de ontwerpen van de regelingen toezenden aan de raden van de deelnemende gemeenten.

Dit gebeurt niet alleen als een nieuwe gemeenschappelijke regeling wordt getroffen, maar ook als een bestaande gemeenschappelijke regeling wordt gewijzigd, hetgeen nu het geval is.

Artikel 1, derde lid van de Wgr (51 (RUD Zuid-Limburg), 61 (BsGW) en 95 (HCL)) bepaalt dat de raden van de deelnemende gemeenten bij de colleges van burgemeester en wethouders binnen acht weken na ontvangst van het ontwerp hun zienswijze daarover naar voren kunnen brengen.

Met de mogelijkheid om zienswijzen uit te brengen krijgen de raden een meer sturende positie bij het treffen (of in dit geval: wijzigen) van een collegeregeling.

De bijlagen zijn opgesteld door BZA en Coöperacion in goed overleg met alle betrokkenen.

Zoals al eerder aangegeven hebben de acht voornoemde gemeenschappelijke regelingen zich laten adviseren door BZA en Coöperacion (met uitzondering dus van KBL). Zij hebben daartoe sessies georganiseerd met de gemeenschappelijke regelingen (27 september 2022; 17 januari en 18 april 2023) met de raadsgriffiers (3 november 2022 en 6 maart 2023); met de gemeentesecretarissen (1 juni 2023 en 4 september 2023) én met de coördinerende juristen (28 februari en 25 mei 2023). Ook hebben (digitale) informatiebijeenkomsten plaatsgevonden voor de college- en raadsleden (30 januari, 1 februari, 18 en 20 september 2023).

Deze sessies en informatiebijeenkomsten hebben geleid tot voorstellen voor uniforme wijzigingsvoorstellen met toelichting, tot voorstellen voor uniforme besluitvorming door colleges en gemeenteraden én tot een uniform aanbiedingsmemo door de gemeenschappelijke regelingen aan de colleges. Eveneens is in een sessie met de gemeentesecretarissen van 4 september jl een legal opinion van BZA en Coöperacion besproken waarin een voorstel is opgenomen hoe de handreiking van de Noord-Limburgse gemeenten en de wijzigingsvoorstellen van de gemeenten Voerendaal, Brunssum en Stein verwerkt zouden kunnen worden in de ontwerp-gemeenschappelijke regelingen.

In aanvulling op het vorenstaande is ter kennisname op 15 september daaraanvolgend ontvangen een concept-zienswijze namens de gemeenteraad van Maastricht. Uniforme voorstellen voor de verwerking van de zienswijzen in de ontwerpregelingen zijn aan de raad van 24 oktober 2023 voorgelegd door middel van voornoemde legal opinion waarbij aan de raad is voorgesteld een keuze te maken uit de voorstellen gedaan in deze leidraad. Inhoudelijk is daaraan voorafgaand op 10 oktober in het domein AZ een presentatie/toelichting op het proces gehouden door BZA waarbij ook alle accounthouders van de GR-en (waarin Maastricht deelneemt en die zich door BZA en Cooperation laten adviseren) aanwezig waren.

De concept-zienswijze van de raad is naar aanleiding van het voorgaande – aangepast - geformaliseerd (bijlage B_5) en ingediend tijdens de raadsvergadering van 24 oktober daaraanvolgend. Het college heeft deze zienswijze na afloop van de formele zienswijzenprocedure bij berichten van 25 oktober aan BZA (terugkoppeling als adviseur) en 30 oktober 2023 aan de Gemeenschappelijke Regelingen (terugkoppeling via hun accounthouders) doen toekomen ter verwerking.

Bij dit voorstel is mede toegevoegd een uiteenzetting van BZA van alle ingekomen zienswijzen op schaal Limburg en hoe het advies van BZA en Cooperation inhoudelijk heeft geluid (bijlage B_2) aan de GR-en ter verwerking van deze zienswijzen in vorm van een reactienota en in de ontwerpregelingen. In zijn algemeenheid moet daarbij nogmaals aangetekend worden dat BZA heeft gekozen voor het opstellen van uniforme voorstellen voor alle gemeenschappelijke regelingen, dat was immers het uitgangspunt van het traject dat doorlopen is. Uiteindelijk kan natuurlijk besloten worden om voor bepaalde gemeenschappelijke regelingen hiervan af te wijken, maar vanuit het principe van 'comply or explain' moet dit dan wel nadrukkelijk worden toegelicht. Voor gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van het waterschap is het immers

overzichtelijker wanneer zij voor alle gemeenschappelijke regelingen waarin hun colleges/dagelijkse besturen participeren (grotendeels) dezelfde instrumenten hebben.

Wat betekent dit nu voor Maastricht?

25 gemeenteraden hebben zich blijkens het advies van BZA uitgesproken voor het overnemen van het voorstel zoals voorbereid door de raadsledenwerkgroep Noord-Limburg en uitgewerkt in de legal opinion. 6 gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van het waterschap hebben géén vergelijkbare zienswijze aangenomen. Gelet op deze overgrote meerderheid is voorgesteld om het voorstel van de raadsledenwerkgroep, zoals uitgewerkt in de legal opinion, over te nemen in alle gemeenschappelijke regelingen.

Bij de evaluatie wijkt dit beeld af. 17 gemeenteraden (waaronder ook Maastricht) hebben zich daar uitgesproken voor het voorstel van de raadsledenwerkgroep Noord-Limburg. Dat komt er op neer dat 2 deelnemers kunnen vragen om een evaluatie, waarna het dagelijks bestuur een onderzoeksvoorstel moet doen. Het betreft hier een geringe meerderheid.

In de uiteenzetting van BZA en Cooperation (bijlage B_2: Reactienota algemeen) laat de in bijlage 1 bij deze uiteenzetting opgenomen matrix zien dat de Maastrichtse zienswijze overeenkomt met de 'handreiking zienswijzentract Limburg Noord'.

De zienswijze van Maastricht is namelijk ten tijde van de vergadering van de raad op 24 oktober 2023 op één onderdeel aangepast ten aanzien van de eerder ingediende concept zienswijze.

Concreet betreft het de navolgende toevoeging met betrekking tot het evaluatieartikel in de GR-en:

'De werking van de regeling zal geëvalueerd worden indien minimaal twee deelnemers hierom verzoeken. Het dagelijks bestuur zal dan een onderzoeksvoorstel aan de deelnemers voorleggen.'

Deze toevoeging komt voort uit de legal opinion van BZA die op 4 september 2023 is aangevuld met twee opties. Er werden daarmee drie keuzemogelijkheden geboden, waarbij de raad van Maastricht heeft gekozen voor de tweede optie, eveneens gelijklopend met het voorstel van de Werkgroep Limburg Noord. Maastricht heeft zich hiermee aangesloten bij de (geringe) meerderheid van 17 gemeenteraden.

8 gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van het waterschap hebben zich uitgesproken voor het oorspronkelijke voorstel, waarbij het algemeen bestuur in meerderheid beslist of een evaluatie moet plaatsvinden, waarna het dagelijks bestuur een onderzoeksvorstel doet. Eén gemeenteraad heeft zich uitgesproken voor een evaluatie wanneer 1/4 van de deelnemers hierom vraagt, maar in elk geval eens in de zes jaren.

6 gemeenteraden hebben zich uitgesproken voor een periodieke evaluatie eens per 5 jaar.

Hoewel de meerderheid gering is, heeft BZA voorgesteld het voorstel van de raadsledenwerkgroep Noord-Limburg, zoals uitgewerkt in de legal opinion, op te nemen in alle gemeenschappelijke regelingen. Dit voorstel is in overeenstemming met de zienswijze van de raad van Maastricht. Hierbij moet echter aangetekend worden dat dit voorstel van BZA is beperkt tot de 'kleinere' gemeenschappelijke regelingen met maximaal 14 deelnemers.

Voor de grotere gemeenschappelijke regelingen (met 15 of meer deelnemers) werkt een dergelijke bepaling naar het oordeel van BZA niet. Dat zou ertoe leiden dat een dergelijke gemeenschappelijke regeling constant onderworpen kan worden aan evaluaties, bijvoorbeeld wanneer twee gemeenten het niet eens zijn met een door de overgrote meerderheid gekozen route.

Om die reden is voor Omnibuzz, de Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschap Limburg (BsGW), de Veiligheidsregio Zuid-Limburg, de GGD Zuid-Limburg en de Regionale uitvoeringsdienst Zuid-Limburg voorgesteld om te kiezen voor het alternatief waarbij ééns in de vijf jaar verplicht wordt geëvalueerd.

Dit voorstel voor de gemeenschappelijke regelingen luidt:

De werking van de regeling zal om de vijf jaar geëvalueerd worden, voor het eerst in [datum invullen]. Het dagelijks bestuur zal daartoe een onderzoeksvorstel en de daarmee gepaard gaande financiële consequenties aan de deelnemers voorleggen.

Met het overnemen van dit voorstel van BZA is daarmee in een vijftal ontwerp-besluiten op dit onderdeel gemotiveerd afgeweken van de zienswijze van de raad van Maastricht. Het betreft: Omnibuzz, de Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschap Limburg (BsGW), de Veiligheidsregio Zuid-Limburg, de GGD Zuid-Limburg en de Regionale uitvoeringsdienst Zuid-Limburg.

De ‘kleinere’ GR-en (Geul en Maas, HCL en KBL) hebben de zienswijze inzake de evaluatiebepaling van de raad van Maastricht conform het advies van BZA overgenomen, KBL en HCL met een aanvulling.

KBL heeft de evaluatiebepaling overgenomen met een aanvulling die luidt: *“Indien een evaluatie heeft plaatsgevonden kan de eerstvolgende vier jaren geen nieuw verzoek om evaluatie worden ingediend”*.

HCL heeft de evaluatiebepaling eveneens overgenomen waarbij een toevoeging is opgenomen in verband met het feit dat het rijk hier (nog) in deelneemt. Deze toevoeging heeft betrekking op de minister:

‘De werking van deze regeling zal geëvalueerd worden indien de colleges B&W, respectievelijk de Minister en één college B&W hierom verzoeken. Het dagelijks bestuur zal dan een onderzoeksvoorstel aan de colleges B&W en de Minister voorleggen.’

Geconcludeerd kan worden – met uitzondering van de evaluatiebepaling voor wat betreft de vijf grotere GR-en zoals hierboven beschreven – dat de zienswijze van de gemeenteraad van Maastricht is verwerkt door de acht Gemeenschappelijke Regelingen zoals genoemd in dit voorstel.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Dit voorstel heeft geen invloed op duurzaamheid: het betreft de implementatie van een wetswijziging in acht gemeenschappelijke regelingen.

5. Effect op de openbare ruimte

n.v.t.

6. Personeel en organisatie

n.v.t.

7. Informatiemanagement en automatisering (incl. Smart City)

n.v.t.

8. Financiën

Voorstel zonder financiële consequenties binnen de begroting. Het betreft de implementatie van een wetswijziging in acht gemeenschappelijke regelingen.

9. Aanbestedingen

n.v.t.

10. Participatie tot heden

n.v.t.

11. Voorstel

Het college besluit:

1. De bijgevoegde acht ontwerpwijzigingsbesluiten (bijlagen onder 1) overeenkomstig successievelijk de artikelen 1, 51 (RUD Zuid-Limburg), 61 (BsGW) en 95 (HCL) van de Wet gemeenschappelijke regelingen toe te zenden aan de gemeenteraad;
2. De gemeenteraad overeenkomstig artikel 1, vierde lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen voor te stellen om toestemming te verlenen voor het besluit tot wijziging overeenkomstig de bijgevoegde ontwerpwijzigingsbesluiten;
3. De gemeenteraad te verzoeken dit toestemmingsbesluit inzake de acht bijgevoegde ontwerpwijzigingsbesluiten toe te zenden aan het college ter vaststelling van de gewijzigde ontwerpregelingen;
4. De gemeenteraad ter toelichting op de wijzigingen n.a.v. de eerdere zienswijzenprocedure de overige in de bijlagen opgenomen stukken ter kennisname toe te zenden.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Per 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen gewijzigd. Een aantal wijzigingen dient voor 1 juli 2024 geïmplementeerd te zijn in iedere gemeenschappelijke regeling. Het gaat dan om nieuwe instrumenten waarmee de raad in een betere informatiepositie wordt gebracht. Het college heeft de raad eerder een achttal ontwerpwijzigingsbesluiten toegezonden. De raad heeft daar zijn zienswijze over kenbaar gemaakt in zijn vergadering van 24 oktober 2023. Het formele wijzigingsproces is gestart met het geven van deze zienswijze en krijgt nu zijn vervolg met het verzoek aan de raad om toestemming te verlenen aan het college om de aangepaste ontwerpbesluiten van de gemeenschappelijke regelingen waarin de zienswijzen van de diverse raden, waterschap en

provincie grotendeels zijn verwerkt gewijzigd vast te stellen. De commissie AZ is geagendeerd voor 14 mei a.s. en de raadsbehandeling vindt plaats op 28 mei daaraanvolgend.

Daarna kan het college een besluit nemen met betrekking tot de gewijzigde vaststelling van de regelingen en kunnen de regelingen gepubliceerd worden. Dit dient voor 1 juli 2024 te gebeuren.

Collegevoorstel